

Álit kæruneftndar lausafjár- og þjónustukaupa

Hinn 2. desember 2010 gaf kæruneftnd lausafjár- og þjónustukaupa svohljóðandi álit í málinu nr. M-138/2010:

I

Álitaefni og kröfugerð

Hinn 5. nóvember sl. bað X, um álit kæruneftndar lausafjár- og þjónustukaupa vegna A þvottavélar sem hún keypti hjá Y. 15. nóvember 2007. Álitsbeiðandi segir þvottavélina nú ónýta og gerir kröfu til þess að seljandi leggi sér til nýja sams konar vél.

II

Málsmeðferð kæruneftndarinnar

Með bréfi, dags. 10. nóvember, gaf kæruneftndin seljanda kost á andsvörum og bárust þau 22. nóvember. Með bréfi, dags. sama dag, var álitsbeiðanda gefinn kostur á því að gera athugasemdir við andsvörin og frestur til þess til 29. nóvember. Engar athugasemdir bárust. Með bréfi, dags. 30. nóvember sl., var aðilum tilkynnt að málið hefði verið tekið til afgreiðslu kæruneftndarinnar.

III

Málavextir og rökstuðningur álitsbeiðanda

Í álitsbeiðni segir að ágreiningur aðila snúist um:

„A þvottavél með íslensku stjórnborði 1600 sn 6 kg. Var keypt 15. nóvember 2007. Verð 44.995 kr. Það er 3 ára ábyrgð á A hjá Y, þannig að vélin er í fullri ábyrgð: Þvottavélina var keypt sem B vara og var það tekið skýrt fram af sölumanni þegar hann var spurður að það hefði ekki áhrif á ábyrgðina á vélinni. Týpa L66610 A *ÞVOTTAVÉL 1600SN.

[...]

Vélín fór í viðgerð mánudaginn 1. nóvember hjá Z sem er þjónustufyrirtæki fyrir Y á B þar sem hún var að bíla í annað skiptið frá því vélín var keypt. Miðvikudaginn 3. nóvember var hringt í okkur frá Z og okkur tilkynnt að það væri búíð að úrskurða vélina ónýta og það svaraði ekki kostnaði að gera við hana. Þannig að okkur var bent á að tala við Y um að fá nýja vél í staðinn. Haft var samband við C þjónustustjóra Y. Hann tilkynnir að við munum ekki fá nýja vél þar sem þessar vélar hefðu hækkað það mikið eftir hrun og ættu þeir ekki að bera kostnað af því, en þeir væru tilbúnir til þess að greiða okkur vélina á því verði sem við keyptum hana á, eða bjóða okkur nýja á innkaupaverði og setja það sem við borguðum á sínum tíma uppí. Eftir þetta símtal vorum við ekki sátt og ákváðum að tala við D verslunarstjóra Y þar sem við keyptum vélina á símun tíma og var hann í fyrstu alveg sammála okkur um að við ættum að fá nýja vél, en sagðist ætla að tala betur við C. Hann hringdi til baka og tilkynnti þá að við mundum ekki fá nýja vél þar sem það væri hætt að framleiða þessa týpu, þar væri komin ný í staðinn, sem hefur sömu eiginleika og sú gamla 1600 sn 6 kg en gaf upp sömu ástæðu að þetta gengi ekki vegna mikillar hækkunar. [...] Viðgerðarmaðurinn staðhæfir að bilunin sé ekki af okkar völdum. Við erum búin að ráðfæra okkur við fleiri viðgerðamenn og allir eru þeir sammála um að svona vélar ættu alla vega að duga í 10-15 ár þar sem þetta er mjög gott merki.“

IV Andsvör seljanda

Í andsvörum seljanda segir eftirfarandi:

„Undirritaður hefur móttakið X um álit frá kærunefnd þjónustu- og lausafjárkaupa. Ekki er deilt um það að þvottavélin sé í ábyrgð heldur einungis þann verðmismun sem er á þvottavélinni sem var keypt sem b-vara í Y og á nýrri sambærilegri þvottavél í dag. Í verslun Y er sagt að sölumaður þar hafi talað um að þó svo að vélin sé keypt sem b-vara að það hafi ekki áhrif á ábyrgðina á þvottavélinni sem er alveg rétt. B-vara er **ein stök vara á sérverði** og ekki kemur til að viðskiptavinur fái nýja í staðinn bæði vegna þess að vara sem keypt er sem b-vara og mismunar á verði á verðhækkunum sem hafa orðið vegna gengisfalls íslensku krónunnar og þar vísa ég beint í eldra mál nr. 90/2010 sem var nokkuð sambærilegt þessu máli. Y mun því koma til móts við með því að bjóða v.v. nýja vél á sem næst kostnaðarverði. Hér vísa ég beint í 29. gr. neytendakaupalaga <http://www.althingi.is/lagas/138a/2003048.html> þar sem ég tel þetta ósanngjarn kostnaður sem fellur á Y. Þar er meirihluti nefndarmanna sem telja að til einhverrar greiðslu þurfi að koma. Slóð á það mál hjá neytendastofu er hér <http://neytendastofa.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=2417>. Svona er dæmið. VV. kaupir þann 15.11.07 þvottavél í B-vöru (ein stök vara á sérverði) á kr. 44.995 kr. L66610, fullt verð er 79.995 á þessum tíma. Í dag kostar ný sambærileg vél kr. 129.995. Ég var búinn að tala um það við X að við myndum láta hana fá nýja vél á kr. 99.995 sem er undir kostnaðarverði hjá okkur og nota inneign fyrir gömlu vélina upp í þá vél. [...]“

V Niðurstaða kærunefndarinnar

Kærunefnd lausafjár- og þjónustukaupa telur að ágreiningur álitsskiptinga og Y falli undir valdsvið nefndarinnar, sbr. lög nr. 87/2006 um breytingu á lögum um lausafjárkaup, lögum um þjónustukaup og lögum um neytendakaup og 1. mgr. 7. gr. reglugerðar nr. 766/2006 um kærunefnd lausafjár- og þjónustukaupa. Ágreiningur aðila fellur undir lög nr. 48/2003 um neytendakaup.

Eins og öllum upplýstum verslunarmönnum ætti að vera kunnugt eru neytendakaupalögin óundanþæg, þ.e.: „Ekki er heimilt að semja um eða bera fyrir sig kjör sem eru neytanda óhagstæðari en leiða mundi af lögum þessum“ eins og segir í 1. mgr. 3. gr. laganna. Þannig skiptir ekki máli þótt seljandi kjósi að kalla söluhlut a, b eða c vöru eða eitthvað annað sem honum kann að þóknast, ábyrgð seljanda samkvæmt lögnum breytist ekki við það. Ekkert er upplýst um það hvers vegna seljandi kaus að kalla tækið sem álitsskiptandi keypti b-vöru og skiptir það í sjálfu sér ekki máli við afgreiðslu þessa máls.

Það er óumdeilt að þvottavél sú sem álitsskiptandi keypti var gölluð. Álitsskiptandi krefst þess að seljandi leggi sér til nýja þvottavél sambærilega þeirri sem hún keypti 17. nóvember 2007.

Í VI. kafla neytendakaupalaganna þar sem kveðið er á um úrræði neytanda vegna galla á söluhlut segir í 1. og 2. mgr. 29. gr.:

„□Neytandi getur valið á milli þess að krefja seljanda um úrbætur á galla á eigin reikning eða krefjast nýrrar afhendingar af seljanda. Þetta á ekki við ef fyrir hendi er hindrun sem seljandi ræður ekki við eða það hefur í för með sér ósanngjarnan kostnað fyrir seljanda.“

□Við mat á því hvort kostnaður er ósanngjarn skv. 2. másl. 1. mgr. skal leggja áherslu á verðmæti ógallaðs söluhlutar, þýðingu gallans og hvort hægt er að beita öðrum úrræðum án verulegs óhagræðis fyrir neytandann.“

Í framangreindum lagaákvæðum er þannig kveðið á um að neytandi geti valið milli tveggja úrræða, þ.e. úrbóta eða nýrrar afhendingar, en þessi réttur er þó ekki fyrir hendi sé um að ræða hindrun sem seljandi getur ekki yfirstigið eða úrræðin hefðu í för með sér ósanngjarnan kostnað fyrir hann.

Í skýringum í greinargerð við 2. mgr. 29. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum nr. 48/2003 segir m.a. eftirfarandi:

„Í 2. mgr. eru talin upp atriði sem skipta máli við mat á því hvort kostnaður skv. 2. másl. 1. mgr. sé ósanngjarn. Byggist ákvæðið á 2. lið 3. mgr. 3. gr. tilskipunar um neytendakaup og felst ekki í því tæmandi talning á því hvað leggja ber til grundvallar við matið. Samkvæmt málsgreininni skal við matið taka tillit til verðmætis ógallaðs söluhlutar. Í þessu felst að við sölu á ódýrari vörum mundi sjaldnar vera hægt að neita nýrri afhendingu en við sölu á dýrari hlutum. Einnig skal taka tillit til þýðingar gallans fyrir neytandann og þess hvort unnt er að beita öðrum úrræðum án verulegs óhagræðis fyrir neytandann. Því verður að fara fram heildstætt mat á aðstæðum.“

Framangreind ákvæði laganna eru þess efnis að réttur neytandans til úrbóta á gölluðum söluhlut eða afhendingar á nýjum söluhlut er bundinn því að hvorugt sé fyrir hendi, þ.e. hindrun sem seljandi ræður ekki við eða úrræðin hafi í för með sér ósanngjarnan kostnað fyrir seljanda. Sé svo er þessi réttur neytandans ekki fyrir hendi samkvæmt lögnum en önnur úrræði vegna galla honum þá tiltæk, sbr. ákvæði 26. gr. þeirra.

Krafa álitsbeiðanda er sú að seljandi afhendi henni nýja sams konar þvottavél og hún keypti af honum henni að kostnaðarlausu og hefur hann fallist á það með ákveðnum skilyrðum sem síðar verður vikið að. Kemur þá að ákvæðinu í síðari málslið 1. mgr. 29. gr. neytendakaupalaga, þ.e. hvort sú úrbót vegna gallans hefði ósanngjarnan kostnað í för með sér fyrir seljanda.

Í gögnum málsins kemur fram að ný sambærileg þvottavél og álitsbeiðandi keypti muni vera fáanleg og kosta kr. 129.995. Í gögnum málsins kemur fram að aðilar málsins séu út af fyrir sig ekki ósammála um að sú leið verði farin varðandi bætur fyrir þvottavélina sem ónýttist að seljandi leggi álitsbeiðanda til nýja þvottavél. Hins vegar vill seljandi að álitsbeiðandi greiði kr. 99.995 fyrir þvottavélina sem hann segir vera kostnaðarverð fyrirtækisins og upphaflegt kaupverð kr. 44.995 renni til að greiða hluta kaupverðsins og verður þá að miða við að seljandi ætlist til þess að álitsbeiðandi greiði mismuninn, kr. 55.000. Krafa álitsbeiðanda er hins vegar sú að seljandi leggi henni til nýja sams konar þvottavél en fullt verð hennar ern nú kr.129.995.

Í 2. lið 3. mgr. 3. gr. tilskipunar um neytendakaup (1999/44/EB) segir eftirfarandi:

„Krafa um viðgerð eða skipti telst óhófleg ef hún verður til þess að á seljanda falli kostnaður sem er óviðunandi í samanburði við önnur úrræði að teknu tilliti til eftirfarandi:

- verðmætis vörunnar ef ekki væri um ósamræmi að ræða
- mikilvægis ósamræmisins, og
- hvort notast mætti við önnur úrræði án þess að valda neytandanum verulegum óþægindum.“

Eins og af framangreindum ákvæðum laga og tilskipunar sést þá ná þau til mats á því hvort sá kostnaður sem seljandi verður fyrir vegna úrbóta á söluhlut eða nýrrar afhendingar söluhlutar sé svo ósanngjarn að úrræðunum verði ekki beitt. Í greinargerðinni með frumvarpinu til neytendakaupalaga er sagt að fara verði fram heildstætt mat á aðstæðum. Í þessu máli eru aðstæður þær að álitsbeiðandi kaupir þvottavélina 15. nóvember 2007 á kr. 44.995. Ný þvottavél sömu gerðar eða sambærilegrar gerðar kostar nú kr. 129.995 og hefur því hækkað í verði um kr. 85.000 eða nær 189%. Þótt ekki sé það sérstaklega upplýst má gera ráð fyrir því að þessi verðhækkun stafi að verulegu leyti eða mestöllu af miklu og einstæðu gengisfalli íslensku krónunnar frá þeim tíma að álitsbeiðandi keypti þvottavélina og þar til þetta verð er sett á vöruna. Verður hvorugum aðila kennt um það hvernig fór með gengi krónunnar eftir því sem best er vitað. Það er augljóst af því sem að framan segir að eins þvottavél og álitsbeiðandi keypti er mun dýrara en sú sem hún keypti á sínum tíma enda þótt sömu eða sambærilegrar gerðar sé. Það er álit meiri hluta kærnefndarinnar eins og þær aðstæður eru sem að framan er lýst að ósanngjarnt væri í skilningi 1. og 2. mgr. 29. gr. laga nr. 48/2003 ef seljandi þyrfti að taka á sig að öllu leyti þá verðhækkun sem orðið hefur á þvottavélinni og má þá hafa í huga að álitsbeiðandi hafði nær óskert not af þvottavélinni sem hún keypti í um þrjú ár. Hins vegar álitur meirihluti kærnefndarinnar að með þátttöku álitsbeiðanda í greiðslu kaupverðsins með kr. 20.000, sé sú úrbótaleið fær að seljandi leggi álitsbeiðanda til nýja sams konar þvottavél og hún keypti og hafa má hér í huga að ólíklegt er að aðrir úrbótakostir álitsbeiðanda samkvæmt VI. kafla neytendakaupalaganna yrðu henni hagkvæmari.

VII Álitsorð

Seljandi Y, leggi álitsbeiðanda, X til nýja þvottavél af sömu gerð eða sambærilegri gerð og hún keypt 15. nóvember 2007 gegn því að álitsbeiðandi greiði honum kr. 20.000.

Friðgeir Björnsson
formaður

Ólafur R. Guðmundsson

Sérálit Hildigunnar Hafsteinsdóttur:

Ég er ósammála niðurstöðu meirihluta nefndarinnar í máli þessu, enda tel ég enga heimild að finna í lögum um neytendakaup nr. 48/2003 til þess að gera álitsbeiðanda að greiða, í heild eða hluta, verðmun við nýja afhendingu.

Samkvæmt gögnum málsins virðist enginn ágreiningur milli aðila um það hvort þvottavélin sé gölluð. Þá virðist ekki ágreiningur um það að tækið sem um ræði sé enn í ábyrgð en þessi tiltekna tegund þvottavéla mun seld með þriggja ára ábyrgð. Raunar má að auki gera því skóna að þvottavél sem þessi falli undir 2. mgr. 27. gr. laga um

neytendakaup og því gildi reglan um fimm ára kvörtunarfrest. Þegar vara er gölluð á neytandi eftirfarandi kosta vól, skv. 26. gr. neytendakaupalaga en þar segir:

Ef söluhlutur reynist gallaður og gallinn er hvorki sök neytanda né stafar af aðstæðum sem hann varða getur neytandi:

- a. haldið eftir greiðslu kaupverðs samkvæmt ákvæðum 28. gr.;
- b. valið milli úrbóta eða nýrrar afhendingar samkvæmt ákvæðum 29. og 30. gr.;
- c. krafist afsláttar samkvæmt ákvæðum 31. gr.;
- d. krafist riftunar samkvæmt ákvæðum 32. gr.;
- e. krafist skaðabóta samkvæmt ákvæðum 33. gr.;

Réttur neytanda til skaðabóta fellur ekki niður þótt hann geri aðrar kröfur eða þótt ekki sé unnt að halda slíkum kröfum fram.

Reglurnar um galla gilda einnig um aðra ágalla á efndum seljanda, eftir því sem við á. Unnt er að semja um annað. Það gildir þó ekki um skyldur seljanda samkvæmt kaupsamningi til uppsetningar á söluhlut.

Í máli því sem hér um ræðir virðist kaupandi hafa gert kröfu um úrbætur eða nýja afhendingu en það er að meginstefnu til réttur neytenda skv. 1. mgr. 29. gr. laga um neytendakaup að velja á milli þessara úrræða. Úrbætur voru ekki mögulegar í þessu tilviki og vélin dæmd ónýt af viðgerðaraðila.

Þá stendur eftir krafa álitsbeiðanda um nýja afhendingu en það er krafan sem lögð er fram fyrir nefndinni. Af gögnum málsins má ráða að til sé sambærileg vél sem uppfyllir kröfur sem gerðar eru til nýrrar afhendingar, þ.e. vara sem samsvarar upphaflegum söluhlut. Í athugasemdum með ákvæði því er varð að 29. gr. er tekið fram að ekki sé hægt að krefjast nýrrar afhendingar ef eiginleikar söluhlutar eru þannig að ekki sé hægt að ætlast til þess með sanngirni að nýr hlutur komi í hans stað. Ákvæðið gerir hins vegar einmitt ráð fyrir því að nýr hlutur komi í stað þess gallaða og þá jafnvel þó hinn gallaði sé eitthvað notaður. Reikna má með því að líftími þvottavélar sé langt umfram þrjú ár og því verður ekki fallist á að eðli hlutarins sé með þeim hætti að ekki geti komið nýr í staðinn samkvæmt reglum um nýja afhendingu. Hér verður ekki talið skipta máli að vélin sem um ræðir var á sínum tíma svokölluð B-vara og því að sögn seljanda ein stök vara. Væntanlega er þá ekki hægt að fá nákvæmlega sams konar vél. Það á þó ekki að skipta máli enda er í greinargerð með 29. gr. laganna gert ráð fyrir því að seljandi afhendi nýja vöru sem samsvari söluhlut en ekki þarf að vera um nákvæmlega eins hlut að ræða. Þá er vakin athygli á því að ákvæði neytendakaupalaga gilda jafnt um útsöluvörur, B-vörur, sem og aðrar vörur. Er því ekki fallist á þau rök seljanda í málinu að ný afhending sé ómöguleg þar eð um B-vöru sé að ræða.

Ekki verður ráðið af ákvæðum laga um neytendakaup að heimilt sé að innheimta milligjöf hjá kaupanda við nýja afhendingu þegar um sambærilega vöru er að ræða. Ekki verður talið að 51. gr. um missi réttar til riftunar og nýrrar afhendingar eigi við í því máli sem hér um ræðir, þá verður ekki séð annað en að hluturinn sem um ræðir sé að öllu leyti ónothæfur og ekki er hægt að rekja skemmdir á hlutnum eða verðmætisrýrnun til athafna neytandans.

Það eina sem virðist því koma til skoðunar í þessu tilliti er það hvort um óyfyrstíganlega hindrun eða ósanngjarnan kostnað sé að ræða hjá seljanda, sbr. undanþágureglu 1. mgr. 29. gr. Sé svo getur krafa um nýja afhendingu ekki náð fram að ganga og leita þarf annarra úrræða s.s. riftunar. Hins vegar er ekki hægt að miða við, eigi

undanþáguákvæðið við, að þá skuli fara fram einhvers konar hálfgildings ný afhending, þ.e. gegn greiðslu.

Kemur þá til skoðunar hvort fyrrgreint undanþáguákvæði eigi við. Ljóst er að ekki er fyrir hendi hindrun sem seljandi ræður ekki við þar eð fram kemur af gögnum málsins að til eru sambærilegar vélar hjá seljanda og því engin hindrun í vegi fyrir því að afhenda þau. Um ósanngjarnan kostnað verður fjallað nánar hér á eftir.

Í 2. mgr. 29. gr. segir að við mat á því hvort kostnaður sé ósanngjarn skuli leggja áherslu á verðmæti ógallaðs söluhlutar, þýðingu gallans og hvort hægt sé að beita öðrum úrræðum án verulegs óhagræðis fyrir neytandann. Þá er ljóst að þýðing gallans er veruleg, en af gögnum málsins má ráða að vélin sé ekki nothæf. Því væri ekki mögulegt að bjóða neytanda afslátt af vélinni gegn því að hann sætti sig við gallann. Þar með verður ekki séð, burtséð frá óhagræði, að afsláttarúrræðið sé tækt. Eins og áður hefur komið fram eru úrbætur ekki mögulegar, og of seint er fyrir neytanda að halda eftir kaupverði sbr. 28. gr. laga um neytendakaup. Um riftun og skaðabætur verður fjallað nánar hér á eftir en ekki verður séð að þau úrræði kæmu sér að neinu marki betur fyrir seljandann, sbr. það sem segir hér á eftir. Verður því ekki séð að hægt sé að beita öðrum úrræðum í skilningi 2. mgr. 29. gr.

Kemur þá að mati á því hvort kostnaður við nýja afhendingu sé ósanngjarn í garð seljanda. Í athugasemdum í greinargerð með ákvæðinu er að finna þá leiðbeiningareglu að ný afhending teljist óhófleg ef hún felur í sér ósanngjarnan kostnað í samanburði við önnur úrræði, þ.e. ef kostnaður er verulega meiri en við beitingu annarra úrræða. Eins og rakið hefur verið verður ekki séð annað en að önnur úrræði séu ýmist ótæk eða þeim fylgi ekki verulega minni kostnaður en við nýja afhendingu. Eina úrræðið sem í raun er tækt er riftun og skaðabætur, en væri því úrræði bætt má ætla að seljanda yrði gert að greiða verðmun vegna staðgönguráðstöfunar, svo sem síðar verður rakið. Verður því ekki fallist á að beiting þessar leiðbeiningarreglu leiði til þeirrar niðurstöðu að kostnaður við nýja afhendingu sé ósanngjarn í garð seljanda.

Í andsvörum sínum vísar seljandi til þess að kostnaður hans við nýja afhendingu sé ósanngjarn vegna þess gengishruns sem orðið hafi á íslensku krónunni og mikillar hækkunar innkaupsverðs á sambærilegri þvottavél. Ekki er ástæða til að vefengja það að fall íslensku krónunnar hafi leitt til hækkads innkaupsverðs fyrir seljanda. Ekki verður hins vegar talið að breytingar á gengi einar og sér leiði til þess að kostnaður sé ósanngjarnt. Hins vegar væri afar ósanngjarnt, ef neytandinn, sem enga sök á á vanefndunum yrði að bíða tjón vegna verðsveiflna. Ef litið er á lögin og greinargerðina heildstætt er einnig augljóst að löggjafinn hefur gert ráð fyrir verðsveiflum, svo sem nánar verður rakið síðar, enda miklar verðsveiflur engin nýlunda á markaði hérlendis. Hins vegar eru slíkar verðsveiflur ekki nefndar sem gild ástæða fyrir því að hafna nýrri afhendingu og raunar hvergi minnst á slíkar verðsveiflur í 29. gr. eða athugasemdum með þeirri grein. Þvert á móti má ráða, af öðrum greinum frumvarpsins og athugasemdum með þeim að neytendur eigi ekki að bíða tjón vegna breytinga á verðlagi.

Kröfu um nýja afhendingu verður því ekki hafnað af þessum sökum.

Af andsvörum seljanda má ráða að tilboð hans hljóði upp á riftun og fulla endurgreiðslu auk afsláttar af kaupverði sambærilegrar vélar. Er í þessu sambandi óhjákvæmilegt að horfa til þess að seljandi á ekki rétt á að krefjast riftunar skv. ákvæðum laga um neytendakaup í þessu tilviki. Slíkur réttur er eingöngu til staðar hjá seljanda ef

neytandi vanefnir sínar skyldur, sbr. IX. kafla laganna. Því er óhjákvæmilegt að hafna tilboði seljanda um riftun og afslátt af seinni kaupum.

Hins vegar væri neytanda í þessu tilviki rétt að krefjast riftunar skv. 32. gr. laga um neytendakaup kysi hann að gera svo. Hefði riftunar verið krafist kæmi til skoðunar reglur 50. gr. laga um neytendakaup, þannig að kaupanda bæri að greiða gjald vegna verulegra nota af söluhlut og seljanda að greiða vexti af mótttekinni greiðslu. Jafnframt kæmu til skoðunar ákvæði 33. gr., 52., og 53. gr. þar sem rætt er um skaðabætur, umfang þeirra og verðmun við riftun. Óumdeilt er að verði álitsbeiðandi að kaupa sér nýja þvottavél, á mun hærra verði en hina fyrri, vegna vanefnda seljanda, í þessu tilviki galla, mun hann verða fyrir tjóni. Í 52. gr. laganna segir m.a.:

„Skaðabætur vegna vanefnda af hálfu annars sammingsaðila skulu svara til þess tjóns, þ.m.t. vegna útgjalda, verðmunar og tapaðs hagnaðar, sem gagnaðili bíður vegna vanefndanna.“

Í athugasemdum í greinargerð með ákvæði því sem varð að 52. gr. segir svo m.a.: „Meginreglan er sú að tap og útgjöld, sem er að rekja til vanefnda, skal bæta að fullu.“

Jafnframt er tekið dæmi sem á ágætlega við í þessu máli, jafnvel þó talað sé um greiðsludrátt en ekki galla, enda verður að telja þetta úrræði eiga við sama hvers eðlis vanefnd seljanda er, enda vísar 52. gr. til hvers kyns vanefnda:

„Annar liðurinn sem talinn er upp í fyrri málslið 1. mgr. er tjón vegna verðmunar, en það getur t.d. komið til vegna verðsveiflna á markaði eða vegna verðmunar hjá hinum ýmsu afhendingaraðilum. Það er forsenda skaðabóta vegna verðmunar að sammingsaðili hafi orðið fyrir tjóni af þeim sökum, en það er ekki skilyrði að hann hafi gert staðgönguráðstafanir. Sem dæmi um skaðabætur vegna verðmunar má nefna þá aðstöðu þegar neytandinn riftir kaupum vegna greiðsludráttar og verð fer hækkandi eftir sammingsgerðina þannig að hlut er einungis unnt að kaupa á hærra verði.“

Í 53. gr. laganna er svo fjallað um verðmun við riftun kaupa. Þeirri grein er sérstaklega ætlað að bæta tjón sem aðilar verða fyrir ef kaupa þarf nýjan hlut af öðrum aðila í kjölfar riftunar. Sú grein á t.a.m. við um tilvik þar sem þvottavél er haldið galla og kaupunum rift og í kjölfarið keypt sambærileg eða sams konar þvottavél sem er dýrari. Í athugasemdum með ákvæðinu segir m.a. að með skaðabótum fyrir verðmun sé sammingsaðila bætt tjón sem verðbreytingar á markaði eftir kaup valda. Þá segir í ákvæðinu að við ákvörðun á þess háttar bótum skuli leggja til grundvallar kaupverð og svo gangverð á riftunartíma. Ekki verður því fallist á að á tímum mikilla verðhækkana þurfi neytendur að sæta því að tapa fé vegna vanefnda gagnaðila sinna.

Í greinargerð með 54. gr. sem fjallar um mildun bótaábyrgðar segir svo:

„Í 2. mgr. frumvarpsgreinarinnar er almenn regla um mildun bótaábyrgðar. Samkvæmt ákvæðinu má lækka skaðabætur ef þær leiða til ósanngjarnrar niðurstöðu fyrir hinn bótaskylda aðila. Við matið verður að taka tillit til fjárhæðar tjóns í samanburði við tjón sem venjulega verður í sambærilegum tilvikum og miðað við atvik að öðru leyti.“

Ekki verður fallist á það með seljanda að verðhækkningar á markaði séu svo sérstakar aðstæður eða svo óvenjulegar að það leiði til mildunar ábyrgðar í þessu tilviki.

Þvert á móti virðist löggjafinn einmitt gera ráð fyrir tilvikum sem þessum, reikna með því að verðsveiflur geti orðið og því kveðið á um bætur vegna verðmunar við riftun.

Það er svo meginregla þegar kemur að því að ákvarða skaðabætur að aðili skal vera eins settur og ef samningur hefði verið réttilega efndur. Hefði riftunar verið krafist hefði því væntanlega verið rétt að líta til þess að kaupandi hefði við staðgönguráðstöfun átt nýja þvottavél í stað þeirrar tæplega þriggja ára vélar sem haldin var galla, og þar með betur settur. Á grundvelli alls ofanritaðs má þó ætla, að hefði kaupandi krafist riftunar hefði hann eftir sem áður átt rétt á meiru en endurgreiðslu upphaflegs kaupverðs vélarinnar.

Þar sem ekki verður séð að riftunar hafi verið krafist af þar til bærum aðila er þó ástæðulaust að rekja þessi atriði frekar hér. Með framangreindum rökum tel ég ekki rétt af meirihluta nefndarinnar að afgreiða málið á þann hátt að í raun sé fallist á tilboð seljanda um riftun og afslátt enda tel ég skorta lagalegan grundvöll fyrir slíkri niðurstöðu. Þó er fallist á það með meirihlutanum að það kunni að vera sanngjörn niðurstaða að álitsbeiðandi greiði eitthvað á milli þegar fengin er ný vél í stað þriggja ára gamallar en ég tel sanngirnirök ekki komast að í máli þar sem lagarök hníga að annarri niðurstöðu, sér í lagi þar sem óheimilt er að víkja frá ákvæðum laganna og ekki er heimilt að semja um kjör sem eru neytanda óhagstæðari en leiða má af reglum laganna.

Álitsorð

Seljandi Y, leggi álitsbeiðanda, X, til nýja þvottavél sambærilega þeirri sem keypt var 15. nóvember 2007.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir